

ske vil disse formentlig afvise sagen under henvisning til, at grdl. § 41 (2) må betragtes som en intern ordensforskrift, som det må tilkomme folketingets formand, og ham alene, at påse.“

Endelig skal citeres *Max Sørensen: Statsforfatningsret*, 2. udg., ved Peter Germer, 1973, side 176:

„Hvad der her er sagt om folketingets tre behandlinger af et lovforslag, forudsætter, at det drejer sig om samme forslag på alle stadier. På den anden side er det udtrykkeligt forudsat, at ændringer kan ske undervejs. Hvor vidtgående ændringer kan der vedtages uden at forslaget mister sin identitet? Spørgsmålet kan ikke besvares abstrakt, men kun på grundlag af en konkret vurdering. Det må være formandens opgave at afvise ændringsforslag, der er så vidtgående, at forslaget reelt er et andet end det oprindeligt forelagte (jfr. Jur. Grundbog p. 100-102). I sidste instans må domstolene kunne efterprøve, om grundlovens krav om tre behandlinger er opfyldt.“

Til belysning af tingets praksis skal anføres følgende uddrag af *Johs. Thorborg: Kommentarer til folketingets forretningsorden*, 1969, side 54-57:

„Der kan være tilfælde, hvor et ændringsforslag må *afvises* af formanden, fordi det er så vidtgående, at dets gennemførelse ville betyde, at det pågældende lovforslag eller forslag til folketingsbeslutning næsten kunne siges at miste sin identitet. Man må i tvivlstilfælde lægge nogen vægt på, om de foreslåede ændringer har været på tale allerede ved sagens 1. behandling, eller de først er blevet inddraget i debatten ved 2. behandling eller måske endda ved 3. behandling, idet der i sidstnævnte tilfælde må vises særlig stor tilbageholdenhed i betragtning af grundlovens krav om, at et lovforslag skal undergives 3 behandlinger inden dets endelige vedtagelse. Hvad der også må tages i betragtning, er, om ændringsforslaget kan påregnes vedtaget med bred tilslutning, eller der — hvilket opfordrer til nogen forsigtighed — kun er et knøbet flertal for det. Drejer det sig om et forslag, der ikke har mindste chance for at blive vedtaget, er det sket, at man — uanset at berettigelsen af at stille det kunne drages i tvivl — har ladet

det komme til afstemning i sikker forvisning om dets forkastelse.

Det skal bemærkes, at identitetskravet har større vægt ved behandlingen af lovforslag, end når det drejer sig om forslag til folketingsbeslutning, idet grundloven intet indeholder om behandlingen af sådanne.

Til belysning af den praksis, der gennem årene har været fulgt med hensyn til spørgsmålet om afvisning eller ikke-afvisning af ændringsforslag, kan bl. a. henvises til en redegørelse af april 1937 — „En protest og et svar“ — af folketingets præsidium (A 17-18,2). Der omtales heri et ændringsforslag, som medlemmer af „Det frie folkeparti“ fik afvist, fordi det efter formandens skøn ikke havde den fornødne forbindelse med det lovforslag, som ændringsforslaget var stillet til, se F. 1936-37, sp. 5429. At et ændringsforslag afvises fra formandspladsen, hører i øvrigt til sjældenhederne, hvorimod det ofte er forekommet, at påtænkte ændringsforslag er blevet opgivet, fordi man gennem forhandlinger underhånden havde fået klarhed over, at de ikke kunne forventes accepteret.

Blandt de mange eksempler, man har på, at formanden har strakt sig ret vidt i retning af at godtage ændringsforslag, der derefter er blevet tiltrådt af folketinget, skal nævnes følgende:

1. I 1921-22 undergik et regeringsforslag om hærens ordning væsentlige ændringer under sagens behandling i folketinget, idet man navnlig stillede forslag om nogle nye bestemmelser om bevillinger til supplerung af hærens bygninger og beholdninger, hvilke bestemmelser foresloges optaget i et særligt lovforslag ved deling af det oprindelige lovforslag. Den valgte fremgangsmåde, der kritiseredes stærkt af oppositionen, blev forsvaret med, at de spørgsmål, som det nye lovforslag omhandlede, havde været omtalt i bemærkningerne til lovforslaget om hærens ordning og under sagens 1. behandling. Dette kunne ikke godtages af socialdemokratiet og det radikale venstre, der støttede et af Holstein stillet dagsordensforslag af følgende ordlyd:

„Idet tinget opfordrer formanden til at afvise forhandlingen om det med ændringsforslag til forslag til lov om hærens ordning sammenknyttede *nye* lovforslag om „ekstraordinær bevilling til omdannelse og supple-